

NoF Travel-tur til Øland 2.-5. oktober 2008

Øland er en av Sveriges flotteste og mest besøkte fuglelokaliteter. Strategisk plassert i Østersjøen, mellom Stockholm og Falsterbo, byr øya på mange biotoper og et rikt og variert fugleliv under høsttrekket. Det er særlig etter perioder med østlige og sørøstlige vinder at sjeldenhetene ramler inn. Øya har ikke samme høstklimate som vi er vant med. Temperaturen er ganske mild, og i begynnelsen av oktober blomstrer tusenfryd fortsatt.

“Sveriges bästa fågellokal”

Vi konsentrerte oss primært om Ølands søndre deler, «Ølands södra udde». Kjent, ikke bare for ornitologer, er fyret «Långe Jan» samt Ottenby fuglestasjon. Carl von Linné beskrev allerede i 1741 områdets rike fugleliv. Ottenby fuglestasjon skryter av å være «Sveriges bästa fågellokal» med hele 377 arter notert i området. På vår tur observerte vi 100 arter.

Over:
Hvitkinggjess over Ottenby mur.
Foto: Marit Johannessen

"Gutterekka" fra venstre: Håvard Bjordal, Trond Høvde, Carsten Lome, Ottar Osaland, Anders Bjordal, Karl Hetland.

"Jenterekka" fra venstre: Jorun Bye, Silje Johnson, Rine Karlsen, Karoline Haga, Kari Kristensen, Anne Lise Høvde, Ellen Andreassen, Kari Hollung, Sidsel Hetland, Marit Johannessen.

Foran: turlleder Håkan Billing

Dag 1, torsdag

Første dag går til transport, med 11 timers kjøring med minibuss pluss pauser. Under kjøreturen og i pausene får vi med oss 36 arter, hvorav 30 ind. musvåk og 4 ind. tårnfalk. Vel fremme blir vi tatt godt imot av Solweig og Lennart på Södra bruket vandrehjem.

Södra bruket.
Foto: Marit Johannessen

Dag 2, fredag

Etter frokost reiser vi en mil tvers over til østkysten, til Segerstad fyr. Der møter vi Christian Cederroth, internasjonalt kjent ornitolog og foredragsholder, som har bodd på fyret siden 1994. Christian, som påstår å ha skuet fugl så godt som hver eneste dag siden 1974, blir vår guide i fire timer.

Fyrhagen er spesialdesignet for fugl. Hver eneste busk er plantet med tanke på hvilke fuglearter som vil trives best. Til og med epletrærne har de for fugl mest attraktive eplene. Gresset er kortklippet, og Christian beskjærer nedre del av buskene, slik at man ved å ligge i gresset kan få øye på småfugl som gjemmer seg i buskene.

Selv ute i sjøen har Christian tilrettelagt for fugl. Det stikker opp noen steiner her og der en bit ut i vannet. Disse er pyramider av stein, som Christian har plassert for at trekkende sjøfugl skal kunne ta en pause – og for at han selv lettere skal oppdagene fuglene.

Mens Christian forteller om stedets geologiske og kulturelle historie, trekker det jevnt med flokker med ringgjess forbi. I løpet av en time har det passert minst tusen individer. Fyrtårnet fungerer som Christians private fugletårn, men det blåser friskt og kommer noen regnbyger, så vårt besøk i tårnet blir kortvarig.

Etter omvisningen i fyrhagen blir Christian med oss på en tur mot Ølands sørspiss – «Ölands södra udde». Vi håper på å se en *steppebrakksvale*, som for tiden holder til i området. Men sjansen

Christian Cederroth i hagen sin.

Under:
Utsikt fra Christians eget fugletårn – Segerstad fyr.

Foto: Marit Johannessen

for å finne den er ikke stor. Når vi kjører langs den steinete og halvt oversvømte krøtterstien fra Christians hjem, tar vi en liten stopp for noen rapphøns som passerer over veien. Christian forteller: – «*Alle som kommer til Øland tror at det er bomber i hver eneste busk. Slik er det ikke, og vi må ikke bli skuffet hvis vi ikke får noen sjeldentheter under turen*».

Det forstår vi jo, og svinger ut på hovedveien mot sørspissen. Vi kommer ikke langt før Carsten peker over tretoppene til venstre: – «*Der flyr en stor rovfugl*». Christian spaner og skriker: – «*STOPP!*» Bussen bråstopper, og alle løper ut. Christian: – «*Den henger med vingene, det må være en småskrikørn, det var jo gøy! ... nei, vent ... se på de mørke vingene, det er jo for f...n en STORSKRİKØRN, den første på tyve år!*»

Da skjønnte vi det. Det er alltid bomber på Øland.

Les Christians kommentar i hans dagbok: <http://dagbok.segerstadsfyr.se/#post394>

Det tar ikke mange minutter før det kommer biler med ornitologer fra både nord og sør. Men ørna forsvinner bak tretoppene, og vi drar videre mot sør, nå med jaktfalk og steppebrakksvale som mål. Kunne jo ikke gi seg med en skrikørn. Vi tar lunsj ute i det fri, og over oss flyr gjess, gjess, gjess, gjess ... Mest hvitkinngås, men også en god del ringgås. Nede på engene ved Ottenby kryr det av gjess. Dette blir den store gåsedagen, med minst 15 000 hvitkinngås og 10 000 ringgås. Mektig! En samlet flokk på over 1 000 viper er et imponerende syn, det også. 4 000 stær er heller ikke ille.

Øland – det er ikke bare en sjelden fugl her og der, det er også mye fugl. Enorme flokker! En må bare stå helt stille og trekke pusten av og til, skal en ikke krepere av overdose. Lange pustepauser blir det aldri, og nå kom melding om at steppebrakksvalen var sett like nord for fyret Långe Jan. I kraftig vind og småsurt vær trækker vi rundt på gjessens territorium og spaner. Steppebrakksvalen er nok like ved, og av og til hører vi noen kikkere som skriker og peker. Etter lenge og vel får Christian øye på den, og Håkan rekker såvidt å få den med seg, før den forsvinner ut av syne. De andre fikk nøye seg meg storskrikørn og myyye fugl. Det var det ingen som klaget over.

Storskrikørn
Foto: Christian Cederroth

Det kribler i magen ...
Foto: Trond Høvde

Ølandsk kulturlandskap.
Fjellvåk.
Traner.
Fossil.
Rapphøns.

Foto: Marit Johannessen

Over: hvitkinngjess.
Under: ringgjess.
Foto: Marit Johannessen

Dag 3, lørdag

Dagen er satt av i sin helhet til fuglekikking nede ved Ottenby, samt ved Schäferi-engene. Med litt hell blir det kanskje steppebrakksvale i dag. En kan dog ikke si at dagen begynte med hell. Etter et par hundre meter streiker motoren, og vi blir skipsforlist ved veikanten i lang tid. Men ikke noe vondt som ikke har noe godt meg seg. De fleste drar på fugletur i nærmiljøet, og får med seg en glente på nært hold.

Forb...a buss!
Foto: Trond Høvde
Under:
Kaie.
Foto: Marit Johannessen

Håkan sliter med å få ordnet opp i havariproblemet. Ingen verksted i nærheten, og bergingsopplegget i Sverige fungerer heller dårlig. Det blir taxi til Ottenby. Men etter mye om og men får Bislet bilutleie tak på en mekaniker i Oslo, som kjenner denne bussmodellen. Håkan tar taxi tilbake til den havarete bussen og via telefonhjelp får han fikset feilen!

Nede ved Ottenby går tiden til saumfaring av enger og strender nede ved Ottenby. Det i seg selv gir selvsagt utslag i mange arter og individer av gjess, ender, vadere og annet. Det blåser kraftig og er litt småsurt. Midt på dagen har vi omvisning på fuglestasjonen. Vi får følge med på ringmerking og loggføring av gjerdesmett og stær.

Ute ved fyret Långe Jan ligger Ottenby naturum og restaurant Fågel blå, med utsikt over hele sørspissen av Øland. Her spiser vi tidlig middag og kan faktisk se på fugl samtidig. Etter middagen er det ny leteaksjon etter steppebrakksvalen. Christian ringer og forteller at den nettopp ble sett litt nord for fyret, like ved veien. Vi stormer av gårde. Ny telefonbeskjed om at den nettopp fløy sin vei. Søren da, tenker Håkan, og slenger opp kikkerten mot en fugl som flyr rett mot

De små fiskerhusene på Ottenby gir god ly i den sterke vinden. Det spanes intenst etter bomber.

Foto: Marit Johannessen

Under:

Endelig! Der er steppebrakksvalen!

Foto: Trond Høvde

oss. – «Der er den jo!». Håkan slipper teleskopstativet og roper, og vifter med armene. Vinden tar tak i stativet og blåser det over ende slik at det knuses mot en stein. Men pytt, pytt. Alle fikk nå se steppebrakksvalen skikkelig godt! Bingo! Det var forresten et gammelt og dårlig stativ.

Fulle av entusiasme drar vi mot Schäferi-engene, hvor det tidligere var blitt sett jaktfalk. Stien dit går gjennom en flott eikeskog, og vi får se flere flokker med Ottenbyhjort. Ute ved engene ser vi en god del fugl på lang avstand, nærmest er det mest med kyr. Ingen jaktfalk å se, men vi får med oss flere nye turarter, og alle er godt fornøyd. Det bør man jo være, med storskrikørn den første dagen og steppebrakksvale den andre :)

Gjess og atter gjess!
Hvitkinngjess over og ringgjess til høyre.
Foto: Marit Johannessen

Selv om landskapet er flatt og monotont er det
dramatisk oppe i skyene.
Foto: Marit Johannessen

Over:
Loggføring på fuglestasjonen.

Venstre:
Gjerdsmett.

Nederst:
Stær.

Foto: Marit Johannessen

Over:
Carsten oppe i Långe
Jan.
Under:
Skyggen av Långe
Jan, med beitende
hvitkinngjess.
Foto: Marit Johannessen

Over:
Schäferi-engene. Långe
Jan skimtes i bakgrunnen
Under:
Ottenby-hjorter.
Foto: Marit Johannessen

Dag 4, søndag

«Den harde kjerne» drar ut grytidlig, for å få med seg soloppgangen over havet. Det er en nydelig morgen, med varme flotte farger og en ildrød sol som stiger opp over horisonten. Søndag morgen på denne tiden er det ingen menneskelig aktivitet å høre. Ingen biltrafikk. Stille og deilig. Som før å forsterke inntrykket kommer et trekk av en mindre bråkete måkeart: dvergmåke. De kommer ikke i samlet flokk, men en eller noen få ad gangen. De raster litt, og trekker videre. Stille, i lett flagrende flukt. Så kommer neste. Og neste. Vi teller, og i løpet av kort tid har 250 dvergmåker passert, og vi sitter på første rad. Den litt kjølige havbrisen enser vi ikke.

Det nærmer seg avreise, og vi må ikke bli sene. Vi drar tilbake til Södra bruket for å hente de andre, og ta farvel til Solweig og Lennart. Vinden øker i styrke. Vi tar en kjapp tur innom Naturbokhandeln, men den har ikke åpnet ennå. Vinden øker enda mer, og vi bestemmer oss for å sette snuten mot Oslo. Men ved begynnelsen av den lange Ølandsbrua blir vi stoppet av politiet. Det er nå storm ute, og først etter å ha sjekket at bussen er full med passasjerer og bagasje – altså tilstrekkelig tyngde – vurderer politiet å la oss kjøre sakte og forsiktig over brua. Det blir en spennende kjøretur i den sterke sidevinden, og det er såvidt Håkan klarer å holde bussen i kjørebanelen. Men det gikk fint, og det var nok mange som drømte om storskrikørner, steppebrakksvaler og titusener av gjess på turen hjem. Det blir helt sikkert flere Ølandsturer!

Over:
De første solstrålene treffer oss.
Under:
Gråmåke.
Foto: Marit Johannessen

Artliste

Artsnavn	Dato 02-10-08	Dato 03-10-08	Dato 04-10-08	Dato 05-10-08
Storlom		1		
Toppdykker			5	
Storskarv	6	1 500	1 500	500
Gråhegre	2	1	2	
Knoppsvane	50	120	150	50
Sædgås		2		
Grågås	2	9		
Kanadagås	15			
Hvitkinngås		15 000	9 000	5 000
Ringgås		10 000	2 500	3 000
Gravand		20	4	15
Brunnakke		300	600	50
Snadderand		1		
Krikkand		300	150	100
Stokkand	40	200	300	70
Stjertand		10		36
Skjeand		20	3	10
Taffeland			1	
Toppand		1	28	20
Ærfugl			5	
Kvinand		300	300	15
Siland		30	10	10
Laksand	6	6		
Glente			1	1
Havørn		5		
Sivhauk		1	2	
Myrhauk		1		
Spurvehauk		1	1	1
Musvåk	30	7	5	20
Fjellvåk		35	15	10
Storskrikørn		1		
Tårnfalk	4	2	5	5
Rapphøne		35	28	
Fasan		3	2	
Sothøne				30
Trane		300	350	100
Avosett		1		
Steppebrakksvale		1	1	
Sandlo		20		
Heilo		150	20	1
Tundralo		30		
Vipe		1 200	500	200
Myrsnipe		70	200	75
Brushane		15		1
Enkeltbekkasin		2		
Svarthalespove		7		
Lappspove		6		
Storspove		6	4	
Rødstilk				1
Jo, ubest.		1		
Dvergmåke				250
Hettemåke		500	200	1 000
Fiskemåke		2	3	5
Sildemåke		1		1
Gråmåke	5	500	1 000	300
Svartbak		30	5	1

Artsnavn	Dato 02-10-08	Dato 03-10-08	Dato 04-10-08	Dato 05-10-08
Rødnebbterne			1	
Bydue	200		10	8
Ringdue	150	100	300	500
Kattugle			1	
Svartspett		1		
Flaggspett		1	1	
Dvergspett	1			
Sanglerke		35	500	500
Låvesvale	1	2	5	
Heipiplerke	1	300	1 000	1 000
Skjærpiplerke				2
Linerle	52	150	100	300
Gjerdsmett	1	2	10	2
Rødstrupe	6	50	50	10
Steinskvett		2		1
Svarttrost	1	3	4	5
Gråtrost	5	7		20
Måltrost	1	1		5
Rødvingetrost			1	10
Munk		1	2	
Løvsanger		1	1	
Fuglekonge		20	50	20
Svartmeis			2	
Blåmeis	5	10	10	10
Kjøttmeis	10	30	10	3
Spettmeis		2	2	1
Nøtteskrike	8	1		10
Skjære	50	30	20	100
Kaie	500	1 000	300	1 000
Kornkråke	100			
Kråke	500	100	50	200
Ravn	10	20	15	3
Stær	25	4 000	400	500
Gråspurv	8	15		
Pilfink	4	100	70	6
Bokfink	10	2	15	2
Bjørkefink	1	15		
Grønnefink	53	50	10	6
Stillits		4	5	
Grønnsisik		200	30	1
Tornirisk		5	5	1
Grankorsnebb			4	
Gulspurv	5		20	
Sivspurv	5	3		
Sum arter	36	82	67	59
Arter totalt	36	87	96	100

Neste oppslag ->
Øverst:
Ringgjess i morgensol.
Nederst:
Morgensteming.
Foto: Marit Johannessen

NOF
Travel

